

ACADEMIA ROMÂNĂ
Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii
– Divizia de Istoria Științei –

STUDII ŞI COMUNICĂRI/DIS

Vol. XIX/2026

MEGA

STUDII ŞI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XIX / 2026

STUDII ȘI COMUNICĂRI/DIS

– publicație fondată de acad. Gleb Drăgan –

REDACȚIA:

Director: Acad. Dumitru MURARIU

Redactor-şef: Acad. Mihail-Viorel BĂDESCU

Redactor-şef adjunct: dr. Tiberiu TĂNASE

Secretar de redacție: C.Ş. Mirela-Adriana ANGHELACHE

Colegiul de redacție: Viorela-Valentina DIMA, Edith-Mihaela DOBRESCU, Emilian M. DOBRESCU, Dan GÎJU, Emil HEDEȘIU, Marian MOŞNEAGU, Alba-Iulia-Catrinel POPESCU, Nicolae ROTAR, Narcis ZĂRNESCU.

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine autorilor

Adresa redacției:
Calea Victoriei, nr. 125, camera 31, sectorul 1 Bucureşti, cod 010071

Adresa web: http://www.studii.crifst.ro

Administrator pagină web: Nicolae Sfetcu, Mirela-Adriana Anghelache

ACADEMIA ROMÂNĂ
Comitetul Român de Istoria şi Filosofia Științei şi Tehnicii
– Divizia de Istoria Ştiinței –

STUDII ŞI COMUNICĂRI / DIS

Vol. XIX / 2026

MEGA
Cluj-Napoca, 2026

Revista este inclusă în baza de date internațională CEEOL

Revista este inclusă în baza de date internațională
ICI Journals Master List

© Autorii, 2026

Responsabilitatea conţinutului, interpretărilor şi părerilor exprimate în paginile revistei revine exclusiv autorilor.

ISSN 1844 – 9220
ISSN-L 1844 – 9220

Editura MEGA
Cluj-Napoca
e-mail: mega@edituramega.ro
www.edituramega.ro

CUPRINS

ANIVERSĂRI, COMEMORĂRI

George M. CROITORU
135 de ani de la nașterea academicianului Aurel A. Beleș, personalitate de referință a ingineriei civile din România 13

Dumitru CURCĂ
Viața și opera fiziologului academician (m.c.) prof. univ. dr. Ioan Athanasiu (1868-1926). Comemorare la 100 ani de la moartea savantului 35

George M. CROITORU
65 de ani de la construcția pavilionului Expoziției Realizărilor Economiei Naționale din București 87

STUDII ȘI COMUNICĂRI

Adriana VÂLCU, Șerban GHINOIU
Istoria Serviciului central de măsuri și greutăți din Romania 101

Mirela-Adriana ANGHELACHE
Revoluția invizibilului: Femeile de știință care au descifrat misterele atomului. Contribuții feminine la cercetarea radioactivității 125

Daniela Georgiana GOLEA, Lucian Ștefan COZMA
Oameni de știință și inventatori români, precursori ai tehnologiilor de intervenție asupra factorilor de mediu 155

PERSONALITĂȚI

Filofteia REPEZ
Elena Văcărescu – Contribuții la dezvoltarea culturii și diplomației 187

Magda STAVINSCHI
Ștefan C. Hepites şi Spiru Haret – Doi ctitori ai astronomiei româneşti 205

EVOCĂRI

Mircea Victor RUSU
Amintiri cu profesorul Horia Hulubei 223

VARIA

Alin M. OLĂRESCU
Aspecte tehnico-administrative ale întovărăşirii agro-zootehnice „30 Decembrie Drumul Belşugului" din Stroeşti-Argeş 251

SEMNAL EDITORIAL, RECENZII

George M. CROITORU
Nicolae Șt. Noica: Palatul înaltei curți de conturi şi ctitorul său, George I. Lahovary – 125 de ani 277

Mirela-Adriana ANGHELACHE
Filofteia Repez, Laurențiu Bădiciou: Alexandru Antemireanu. Pagini de duioasă amintire 283

IN MEMORIAM

Dan OTTIGER DUMITRESCU, Ada-Maria MARQUARDT
Gabriela Andrei (1946–2025). Modestie, distincție, pasiune pentru cercetarea ştiințifică 289

NOTA REDACȚIEI

Divizia de Istoria Științei la Congresul Național al Istoricilor Români. București, 9–12 septembrie 2026 309

CONTENTS

ANNIVERSARIES, COMMEMORATIONS

George M. CROITORU
135 years since the birth of academician Aurel A. Beleș, a major personality of civil engineering in Romania 13

Dumitru CURCĂ
Life and work of the academician physiologist (cor. mem.) PhD prof. Ioan Athanasiu (1868-1926): Commemoration of 100th years since the scientist's death 35

George M. CROITORU
65 years since the construction of the National Exhibition Pavilion in Bucharest 87

STUDIES AND COMMUNICATIONS

Adriana VÂLCU, Șerban GHINOIU
The history of the Central Service of Measures and Weights of Romania 101

Mirela-Adriana ANGHELACHE
The revolution of the invisible: The women scientists who revealed the secrets of the atom. Women's contributions to the study of radioactivity 125

Daniela Georgiana GOLEA, Lucian Ștefan COZMA
Romanian scientists and inventors, forerunners of environmental intervention technologies 155

PERSONALITIES

Filofteia REPEZ
Contributions to the development of culture and diplomacy 187

Magda STAVINSCHI
Ștefan C. Hepites and Spiru Haret – Two founders of Romanian astronomy 205

RECOLLECTIONS

Mircea Victor RUSU
Remembering professor Horia Hulubei.....223

VARIA

Alin M. OLĂRESCU
Technical and administrative aspects of the "December 30, the Road to Abundance" agricultural and livestock cooperative in Stroeşti, Argeş.....251

EDITORIAL SIGNAL, REVIEWS

George M. CROITORU
Nicolae Șt. Noica: the Palace of the Romanian Court of Audit and its founder, George I. Lahovary – 125 years.....277

Mirela-Adriana ANGHELACHE
Filofteia Repez, Laurențiu Bădiciu: Alexandru Antemireanu. Pages of tender remembrance.....283

IN MEMORIAM

Dan OTTIGER DUMITRESCU, Ada-Maria MARQUARDT
Gabriela Andrei (1946–2025). Modesty, distinction, passion for scientific research.....289

EDITOR'S NOTE

Division of History of Science at the National Congress of Romanian Historians Bucharest, September 9–12, 2026.....313

ASPECTE TEHNICO-ADMINISTRATIVE ALE ÎNTOVĂRĂŞIRII AGRO-ZOOTEHNICE „30 DECEMBRIE DRUMUL BELŞUGULUI" DIN STROEŞTI-ARGEŞ

Alin M. OLĂRESCU[1]
a.olărescu@unitbv.ro

ABSTRACT: This paper examines a little-studied aspect of recent technical history – agriculture and animal husbandry in the period leading up to collectivisation, specifically during the era of agricultural and livestock cooperatives. In this case, the subject of the study is the village of Stroeşti in the Argeş County, where such an organisational structure operated between 1957 and 1965. A key focus of the study is on the administrative and technical organisation in relation to the realities of Romanian village life during that period: agricultural land categorised by use, livestock numbers, large-scale fruit orchards, rural technical facilities (distillery installation, log-cutting installation) and the technical and administrative regulations governing their operation. Of particular importance in this context are the reactions and attitudes of the inhabitants towards this imported model of rural community organisation.

KEYWORDS: agricultural and livestock farming, rural technical installations, cooperative model, Romanian history of technology, Stroeşti – Argeş.

Introducere

Satul Stroeşti – Argeş este aşezat în centrul locuibil al Văii Vâlsanului, în județul Argeş, România. Coordonatele sale geografice sunt: 45°7′24″N 24°47′40″E.

Dovezile privitoare la istoria veche a satului Stroeşti – Argeş au ieşit

[1] Conf. univ. dr. ing.,Universitatea Transilvania din Braşov; membru titular al Diviziei de Istoria Științei a Comitetului Român de Istoria şi Filozofia Ştiinței şi Tehnicii al Academiei Române; președinte executiv (2004 – 2024) şi președinte de onoare (2024 – prezent) al Societății Cultural – Ştiințifice „Stroeşti – Argeş".

la iveală întâmplător. Pe raza satului s-au găsit eşantioane de lemn pietrificat, unelte de piatră şi fosile provenite de la diverse animale preistorice [5]. Niciodată, în istoria sa, satul nu a fost cercetat arheologic sistematic. Unii cercetători au găsit pe raza satului, ceramică dacică iar unele toponime indică vechimea satului, fiind de origine getică [9, 18]: Telman, Bucura, Mălăişte etc.. Prezența aspretelui *(Romanichtys Valsanicola)* pe râul Vâlsan, inclusiv pe raza satului Stroeşti – Argeş, arată vechimea acestor locuri[2]. De asemenea mlaştina oligotrofă de la Lacul cu Ochi, prezintă dovezi clare ale vechimii locurilor şi prezintă un interes deosebit pentru studiul florei deoarece au fost descoperite edemisme şi noi taxoni ai unor specii cunoscute [1, 19, 20][3].

Atestat documentar scris la 18 martie 1500, satul Stroeşti – Argeş

---

[2] *Aspretele* este o fosilă vie, fiind cel mai rar peşte din Europa şi, după unele estimări, chiar din lume. A fost contemporan cu ultimii dinozauri, cu peste 65 de milioane de ani în urmă, iar astăzi se confruntă cu pericolul dispariției sale din ultimul refugiu în care mai poate fi găsit, râul Vâlsan [47]. Numele genului este format din neolatinul *romanicus* – românesc şi grecescul *ichthys* – peşte; numele speciei este o latinizare a numelui râului Vâlsan – *valsanicola*, din Muscelele Argeşului, în care a fost descoperită specia; astfel, denumirea ştiințifică a speciei se citeşte literal „peşte românesc de pe valea Vâlsanului" [47]. Denumirea ştiințifică a speciei a fost propusă de Nicolae Stoica, pe baza cutumelor ştiințifice de numire a noilor specii şi pe baza dorinței sale de a promova locul său natal şi arealul peştelui. În conformitate cu ultimul raport realizat de alpinistul şi conservaționistul Alex Găvan – managerul proiectului *Aspretele trăieşte – Conservarea aspretelui şi salvarea sa de la dispariție*: „În perioada iunie – iulie 2024, s-a desfăşurat pescuit ştiințific la asprete cu o echipă de nouă ihtiologi, parte din etapa finală de evaluare a efectivelor speciei, activitate întinsă pe o perioadă de trei ani. Ca rezultat parțial, zilele acestea <iulie 2024 n.a.> s-au identificat 55 de exemplare de asprete, în 6 stații de pescuit ştiințific, pe o lungime de râu de 16 kilometri, între satele Brădetu şi Vâlsăneşti. În 2022, din 57 de aspreți găsiți în 10 stații de pescuit dintr-un total de 21 <de stații n.a.>, doar 6 erau juvenili, câte unul identificat per stație, iar în 2023 nu s-a găsit deloc puiet în cadrul acțiunilor de inventariere a speciei. În cadrul campaniei de pescuit ştiințific de anul acesta, din cele 55 de exemplare identificate până la această oră <iulie 2024 n.a.>, niciunul nu este puiet". Tot în anul 2024 s-a înregistrat o premieră şi anume filmarea aspretelui în mediul său natural, în condiții de noapte dat fiind faptul că este un peşte care se hrăneşte preponderent nocturn [46].

[3] Pe raza satului Stroeşti – Argeş, se află „mlaştina oligotrofă" Lacul cu Ochiu, aflată la 550 m altitudine, singura din Subcarpații Meridionali, unde s-a conservat un „rar fenomen fitogeografic" şi unde cercetătorul Gheorghe L. Turcu (n. 1929 – 4 mai 2009) a descoperit (în anii 1958 – 1970) doi taxoni noi în ştiință (*Betula Hybrida Bechstein*, forma *neocarpatica Turcu*, *forma nova*; *Drosera rotundifolia L.* cu forma *caufoliata Turcu*, *forma nova*) şi alți patru taxoni necunoscuți în Muntenia şi descrişi ca atare în teza sa de doctorat [11, 12].

este un caz rar dacă nu chiar unic. Evoluția moşiei sale se poate urmări în colecțiile de documente publicate [2, 3, 4 şi 15], în studiile privitoare la diferite aspecte ale istoriei sale [6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14 şi 17] precum şi în documentele de arhivă pe un interval de 525 de ani. Pe scurt istoria sa este jalonată de următoarele etape[4]: obşte liberă (1500 – 1520); deposedare (1520 – 1523); lupta pentru recâştigarea statutului de oameni liberi (1523 –1775); embaticari – independența administrării moşiei contra unei sume anuale plătită proprietarului – mânăstirea Bistrița (2 iulie 1775 – 9 iunie 1835); aplicarea Regulamentului Organic – clăcaşi (4 iunie 1835 – 17/29 decembrie 1863); lupta contra arendaşilor (1835 – 1888); împroprietărirea de la 1864; cumpărarea treimii proprietății în loturi mici de 5 hectare, prin asocierea mai multor stroeşteni la un lot (1887); cumpărarea moşiei Costeasca (1912); cumpărarea izlazului satului (1920 – 1938); întovărăşirea agro-zootehnică „30 Decembrie „Drumul Belşugului" Stroeşti – Argeş (1957 – 1965); regimul cotelor (1965 – 1989) – satul nu a fost colectivizat; încercările târzii de colectivizare (1980 – 1989); amenințarea cu demolarea (1986 – 1989);recâştigarea proprietăților colectivizate (aflate pe teritoriul satelor învecinate care au fost colectivizate) după anul 1989 şi situația actuală [16].

În lucrarea de față redăm unele aspecte tehnico-administrative ale întovărăşirii agro-zootehnice „30 Decembrie – Drumul Belşugului" din Stroeşti – Argeş şi anume: înființarea şi funcționarea; efectivul de animale şi plantația masivă de pomi fructiferi; povarna; circularul şi lichidarea întovărăşirii.

1. Înființare şi funcționare

În noile condiții sociale şi politice instaurate după anul 1948, la presiunea autorităților locale şi județene, stroeştenii înființează la 1 decembrie 1957, întovărăşirea „30 decembrie – Drumul Belşugului". Încă de la început această întovărăşire a avut un puternic caracter zootehnic. Întovărăşirea a fost înființată prin punerea la comun de către 28 de cetățeni a 8,12

[4] În contextul articolului de față, din lipsă de spațiu nu vor fi descrise detaliat aceste etape. Ele sunt descrise pe larg în studiul: Olărescu, A. M., 2026. Istoria Moşiei Stroeşti – Argeş.Prezentare la cea de A 54 – A Sesiune Ştiințifică Națională „ Stroeşti – Argeş", Societatea Cultural – Ştiințifică „Stroeşti – Argeş", Stroeşti – Argeş, 26 iulie 2026. Lucrarea se află în curs de publicare în cartea *Istoria moşiei Stroeşti – Argeş. Scrieri despre lumea rurală românească.*

hectare de teren fâneață, în punctul La Marcu – partea de nord al loturilor cumpărate în 1887 de către stroeşteni. Din aceşti 28 de stroeşteni 5 erau țărani săraci şi au contribuit cu 0,86 hectare şi 23 tărani mijlocaşi care au contribuit cu punerea în comun a 7,26 hectare. Cei cinci țărani săraci au făcut schimb cu stroeştenii carea aveau teren în perimetrul întovărăşirii şi anume: Gurilă Gheorghe primeşte la schimb teren de la Hogiou H. Aurel; Iaru Ion primeşte la schimb de la Cristea Petre şi Ionescu M. Ion; Iancu Ion şi Matei Petre primesc teren la schimb de la Olărescu A. Tudor; Galatioiu Ion şi Uța Victor primesc teren la schimb de la Olărescu V. Vasile; Ciuvică Ion primeşte teren la schimb de la Ion N. Ionescu. Schimburile s-au oficializat la Primăria Comunei Stroeşti [15].

Intrarea în tovărăşie s-a făcut cu 8,12 ha teren fâneață şi cu 43 de oi. Desigur documentele vremii trebuie citite cu luare aminte, căci relevă elemente importante privitoare la rezistența majorității stroeştenilor la aceste forme impuse de asociere. Terenul pe care s-a înființat întovărăşirea era şi este cunoscut drept cel mai neproductiv teren de pe raza satului. De asemenea „*țăranii săraci*" care au făcut schimb de teren pentru a deține proprietate în perimetrul comasat nu erau chiar aşa de săraci pe cât erau de doritori a înființa întovărăşirea. Deşi în procesul verbal de înființare sunt prezentați ca „*țărani săraci*" în tabelul detaliat al membrilor înscrişi [15] observăm că: Ion Ciuvică era pensionar şi mijlocaş; Galatioiu Ion tot mijlocaş, fost primar după 1945, comunist prin convigere din perioada interbelică, a fost cel care impulsionat, pe baza relațiilor personale cu Constantin Doncea, electrificarea satului Stroeşti – Argeş, în anul 1947 [10], el era de asemenea şi preşedintele comitetului de inițiativă pentru constituirea întovărăşirii; Petre Matei şi Uța Victor vor face parte din structurile de conducere ale întovărăşirii; Iaru Ion era într-adevăr considerat sărac iar Ion Iancu a fost multă vreme îngrijitorul taurilor şi vierilor de prăsilă ai satului.

Din procesul verbal al şedinței de constituire a întovărăşirii, întocmit la 1 decembrie 1957, aflăm că la şedință a participat şi Bădescu Ion, membru în biroul comitetului raional de partid care *arată importanța creerii formelor socialiste în comuna noastră* ...<şi>*rezultatele obținute pe drumul transformării socialiste în raionul nostru şi în Comunele vecine*. Prezent la lucrări a fost şi Gheorghe Şchiopu din partea Sfatului Popular Raional care *arată că azi în fruntea partidului şi guvernului sînt oameni ieşiți din rîndul poporului şi că azi poporul muncitor doreşte şi vrea să trăiască mult mai bine lucru care nu*

poate fi realizat decît prin forme noi de muncă a pămîntului pentru aplicarea în practică a cuceririlor ştiinţei înaintate agricole iar „Tov. Purcărea invitat de la Sfatul Popular Mălureni ... arată realizările Comunelor vecine ca Zărneşti, Vîlcele şi Mălureni care au păşit în masă în formele socialiste forme care aduc numai fericire şi belşug". La şedinţă au participat doar 21 din totalul membrilor întovărăşiţi, 7 absentând. În darea de seamă privitoare la activitatea comitetului de iniţiativă, Ion Ciuvică arată că au fost şi persoane care s-au împotrivit şi care „au căutat să împiedice munca depusă de comitet" şi anume Cruceru Ioana şi Gheorghe C. Olărescu. În şedinţă s-a ales şi consiliul de conducere al nou înfiinţatei întovărăşiri care era format din: Arghir Uţa, preşedinte; Ion Ciuvică secretar casier şi membri Petre Cioboată, Ion Zăvoianu şi Diaconu Ion. În luna martie 1958 în consiliul de conducere sunt coptaţi doi noi membri, Gurilă Gheorghe şi Cristea V. Gheorghe [15].

Din darea de seamă pe anul 1957 aflăm că cei 28 de întovărăşiţi mai deţineau în afară de cele 8,12 hectare puse la comun, încă 29,38 hectare de teren din care 14,19 hectare erau teren arabil [15]. Rezultă că întovărăşiţii au pus la comun 21,6% din terenul deţinut. Coroborând suprafaţa de teren pusă în comun (a cincea parte din totalul deţinut de aceştia) cu poziţia şi productivitatea acestuia observăm ingeniozitatea stroeştenilor de a îndeplini o formă neconvenabilă de asociere.

În decursul anului 1958 „se duce muncă de lămurire" şi se înscriu „de bunăvoie văzând realizările ce se obţin de întovărăşire" încă 12 familii. Averea întovărăşirii creşte la o suprafaţă 8,68 hectare de teren, tot La Marcu şi 69 de ovine. Din darea de seamă pe acest an veniturile întovărăşirii sunt de 59395,30 lei iar cheltuielile de 53872,70 lei. Soldul rămas de 5522,70 lei este depus la majoritar la Banca Agricolă – 5385 lei şi 137 lei păstraţi în casă [15]. Gestiunea întovărăşirii este verificată la 3 ianuarie 1959 dintr-o comisie formată de Ion P. Trufăşilă preşedintele comisiei de revizie, Ion Stoica contabil şi Ion Iancu membru. Situaţia finaciară se prezintă corespunzător dar comisia menţionează că „exactitatea actelor precum şi legalitatea lor nu le-am putut constata, precum şi plata impozitului pe salarii la văcar nu a fost vărsat la Secţiunea Financiară" şi propune ca „pe anul 1959, evidenţa gestiunii să fie ţinută într-un registru jurnal de casă pentru venituri şi cheltuieli, iar actele să fie ordonanţate în termen de 24 de ore, pentru a se putea verifica mai uşor"[15].

Observăm că treptat se creează mecanismele de funcţionare şi verificare ale întovărăşirii. De asemenea din registrul de corespondenţă a

întovărăşirii [21] aflăm că diferite activităţi erau condiţionate de înscrierea în întovărăşire: Ciureanu N. Stelian cere adeverinţă că socrul său Vasile V. Olărescu este înscris în întovărăşire, adeverinţa îi era necesară pentru „înscrierea la serviciu"; Gheorghe Gh. Baciu cere să i se elibereze adeverinţă ca membru întovărăşit, aceasta fiindu-i necesară înscrierii la locul de muncă al fiicei sale Moraru Aurelia şi ginerului său locotenent inginer Ion Moraru; Ştefănescu Nicolae cere adeverinţă de membru al întovărăşirii fiindu-i necesară la locul de muncă fiului său locotenent major Ion N. Ştefănescu; Turcu P. Nicolae cere adeverinţă de întovărăşit fiindu-i necesară la cumpărarea de materiale de construcţie de la I.F.E.T Curtea de Argeş; mai mulţi stroeşteni printre care Ion Ap. Olărescu, Sandu Gh. Ion şi Uţa C. Nicolae cer adeverirea statutului de întovărăşiţi fiindu-le necesară ca dovadă copiilor lor pentru urmarea diferitelor şcoli; Petre N. Cioboată cere adeverită de întovărăşit fiindu-i necesară internării în spital în vederea efectuării unei intervenţii chirurgicale fiului său [22]; etc. Alţi stroeşteni cer adeverinţe din care să reiasă calitatea de întovărăşit şi faptul că nu este nevoie de forţa lor de muncă în cadrul întovărăşirii şi astfel să poată să se angajeze la diverse locuri de muncă din ţară sau să poată urma diferite şcoli profesionale cum este cazul lui Dan G. Frumuzache, Ion V. Onea Nicolae P. Căvescu ş.a. (şcoala de şoferi).Membrii comitetului de conducere şi angajaţii întovărăşirii aveau scutire de impozit şi în acest sens cereau adeverinţe care le atesta calitatea de întovărăşit şi funcţia, iar aceste adeverinţe erau depuse la Administraţia Financiară Raională [22]. Din aceste exemple se observă diversitatea „ţesăturii" create pentru a „lămuri" oamenii să devină membri ai întovărăşirii.

Pe parcursul anul 1959 se constată un proces continuu de adeziuni însă cu suprafeţe mici sau depărtate de vatra satului. Unele cereri sunt chiar neaprobate, motivul fiind aproape exclusiv calitatea slabă a terenului afectat de viituri, surpări etc. sau depărtarea faţă de sat şi imposibilitatea utilizării terenului [23]. În documentele aflate în arhivă nu a fost indentificată darea de seamă pe anul 1959.

În decursul anului 1960 se înmulţesc cererile de înscriere în întovărăşire cu întreaga suprafaţă de teren de care dispun locuitorii. Din darea de seamă [24] prezentată Adunării Generale a Întovărăşirii Agrozootehnice „30 Decembrie – Drumul Belşugului" aflăm că la 11 decembrie 1960, în Stroeşti existau 323 de membri înscrişi în întovărăşire cu o suprafaţă de 262 (57,96%) hectare de teren din totalul de 452 hectare. Sunt daţi ca exmplu

pozitiv stroeştenii care s-au înscris cu toată suprafața de teren în întovărăşire: Baciu N. Constantin, Gheorghe Gh. Peleş, Ion A. Uța, Constantin N. Ceauşescu, Maria Retevoescu[5]. Principala activitate a întovărăşirii a constituit-o sectorul zootehnic. La acest moment întovărăşirea dispunea de 51 de oi şi 11 miei proprietate obştească şi administra 590 de oi ale membrilor întovărăşiți. Conform documentului, aceste oi au fost adunate la 20 martie 1960 şi păşunate până la 4 decembrie 1960. Perioada de păşunat se împarte în trei etape: primăvăraticul 20 martie – 12 iunie 1960, când oile au fost păşunate pe izlazul satului iar proprietarilor li s-a dat în total 3,7 kg caş pe cap de oaie mulgătoare (în două etape la 17 aprilie 1,7 kg şi la urcarea la munte 2 kg) în plus s-a contractat pentru vânzare cantitatea de 200 kg caş de oaie de la toate cele 430 de oi mulgătoare iar din suma obținută s-au acoperit unele cheltuieli ale turmei; văraticul, 12 iunie – 15 septembrie 1960, când oile au fost urcate şi păşunate la munte, când proprietarilor li s-a dat 2 kg 350 g brânză de burduf şi 350 g urdă pe cap de oaie mulgătoare; tomnaticul, 15 septembrie – 4 decembrie 1960, când oile sunt coborâte de la munte şi păşunate pe izlazul satului, perioada în care oile înțarcă şi nu mai produc lapte. Din documente reiese faptul că toate cheltuielile pentru ciobani, baci şi tratamentele administrate oilor s-au acoperit de către întovărăşire. Cu ajutorul Secției Agricole Raionale Curtea de Argeş oile au fost păşunate în muntele Costițe iar în muntele Jepii de Mijloc s-a construit un saivan pentru adăpostirea a cca. 600 de oi şi s-a curățit, pentru păşunat, o suprafață de cca. 100 hectare.

Anul 1960 este anul în care se demarează plantarea de pomi pe terenurile satului, astfel s-a plantat la Muşcel un număr de 6060 de pruni achiziționați cu suma de 26664 lei. Plantarea prunilor s-a făcut cu ajutorul întregii comunități, inclusiv a elevilor şi cadrelor didactice ai Şcolii Elementare de 7 Clase Stroeşti. Înființarea de plantații mari de pomi fructiferi era una dintre prevederile Congresului al III – lea al Partidului Muncitoresc Român, din care preşedintele Constantin Matei şi secretarul Arghir Uța, citează masiv în preambulul dării de seamă, prezentând planurile cincinale privitoare la agricultură în perioada 1960 – 1965.

Veniturile încasate pe anul 1960 au fost de 51763,29 lei iar cheltuielile

---

[5] Învățătoarea Maria – Tincuța Retevoescu (1924 – 2010) soția comerciantului Nicolae I. Retevoescu fiul primarului țărănist Ion Retevoescu, a fost nevoită să se înscrie în întovărăşie pentru a-şi păstra locul de muncă şi a-şi proteja copii aflați la liceu [45].

de 51632,80 lei rămânând un sold în casă de 130,40 lei. În acest an apare o rubrică nouă la venituri şi anume taxa de înscriere totalizând 508 lei. Tot 1960 este anul când se introduc formularele tipizate pentru darea de seamă anuală şi pentru planul de producţie pe anul următor. Birocraţia îşi intră în drepturi şi stroeştenii devin din ce în ce mai încorsetaţi de mecanismul puterii socialiste.

În proiectul de hotărâri adoptat de adunarea generală în ziua 11 decembrie 1960 sunt adoptate nouă hotărâri, dintre care şapte cu titlu obligatoriu: membrii întovărăşiţi să efectueze munca în comun; înscrierea tuturor membrilor întovărăşiţi, până la 1 martie 1961, cu toată suprafaţa de teren deţinută; îngrijirea pentru iarnă a pomilor plantaţi; repartizarea a 40 hectare pentru cultura cartofului; construcţia unui saivan cu capacitate de adăpostire a 800 de oi în punctul Marcu, din resurse proprii, până la 1 septembrie 1961; incheierea unui contract cu I.C.I.L. pentru valorificarea produselor provenite de la ovine.

La 19 mai 1961 are loc verificarea gestiunii întovărăşirii efectuată de către Elena Ciobanu, cea care ulterior va deveni ultra-cunoscută, în nomenclatura comunistă, sub numele de Lina Ciobanu. Din procesul verbal întocmit cu această ocazie rezultă că gestiunea era ţinută relativ bine, lipsind registrul de magazie care urmează a se procura şi completa la zi şi că, conform planului de producţie, „unitatea are de executat anul acesta un saivan pentru oi. Termenul de executare fiind luna octombrie. Până în prezent nu s-au procurat materialele necesare din lipsă de fonduri...în ceea ce priveşte organizarea muncii unitatea nu lucrează în comun pe nici o suprafaţă lucru care nu corespunde la data actuală....Taxa de înscriere nu s-a încasat de la majoritatea membrilor". Între recomandările făcute se remarcă: impulsionarea muncii de încasare a taxelor de înscriere pentru creşterea fondului de bază; ţinerea adunărilor generale trimestrial; să se încurajeze munca de atragere a noi membri în întovărăşire şi să se treacă la munca în comun; să se ceară sprijinul organelor raionale pentru orice nelămurire [25].

Se pare că unele măsuri au fost puse în practică căci, la 31 decembrie 1962, în darea de seamă anuală[6], suprafaţa întovărăşirii era de 482,44 hectare din care 162 hectare comasate şi doar 10 hectare rămase în afara acesteia. Numărul membrilor crescuse la 383 comparativ cu 313 la 31

[6] Formular tipizat.

decembrie 1961. Numărul ovinelor crescuse la 164. Existau un total de 3000 pomi fructiferi aflați în rod din care 2500 de pruni şi 500 de meri. Prunii aveau o producție medie 12 500 kg iar merii de 2500 kg care era repartizată în totalitate membrilor. Situația financiară se prezenta astfel: venituri 53209 lei, cheltuieli 39751 lei[7] şi 5544 lei datorie la banca finanțatoare [26].

Oficial anul 1962 a marcat sfârşitul perioadei de colectivizare a României. Satul Stroeşti – Argeş a rămas necolectivizat deşi au fost făcute presiuni enorme asupra locuitorilor. Argumentul final al locuitorilor[8] a fost lipsa terenului arabil. Suprafața agricolă a stroeştenilor raportată la numărul familiilor acestora nu ajungea nici pentru acordarea loturilor de subzistență necesare fiecărei familii. Ca să nu existe dubii privitoare la „subversivitatea lor" stroeştenii au făcut cerere la Gheorghe Gheorghiu – Dej pentru a fi împroprietăriți în izlazul comunal ca ulterior să se înscrie în colectiv cu suprafețele respective de teren. Precedentul exista deoarece în anii anteriori ei arendau deja, prin întovărăşire, teren din izlazul satului pentru a fi cultivat cu „ceriale şi cartofi". La 21 aprilie 1960 se încheie un contract de arendare între conducerea Sfatului Popular al Comunei Stroeşti, reprezentată de Ion I. Ban secretarul comitetului executiv şi de Ion Vlad contabil, şi Întovărăşirea Stroeşti reprezentată de Matei N. Constantin prin care se arendează întovărăşirii 1,67 ha teren situat în punctul Furnici şi Baltă „teren provenit din izlazul comunal care se arendează pentru a fi cultivat cu ceriale şi cartofi pentru necesarul întovărăşirii Stroeşti", prețul arenzii era de 200 lei pe hectar şi era stabilit pe baza instrucțiunii Ministerului de Finanțe nr. 1577/2.04.1960 privind stabilirea şi încasarea tarifelor de păşunat, costul total al arenzii era 334 lei şi urma a se face prin virament bancar [27]. Cererea către Gheorghe Gheorghiu – Dej a rămas fără răspuns dar nici stroeştenii n-au mai fost siliți o perioadă să intre în colectiv. Desigur aceştia au acționat şi pe plan local: ştiind că vin tractoarele de la S.M.T să distrugă hotarele din Lacu Mare, au decis un mod inedit de intervenție: l-au îmbătat pe Nae Cazan, cunoscut ca recalcitrant când este sub influența alcoolului, şi au ieşit cu toții la hotare. Când acesta a văzut tractoarele, a ieşit cu toporul amenințând tractoriştii şi activiştii de

---

7 Rubrica total cheltuieli nu este completată, totalul a rezultat din însumarea rubricilor coloanei.

8 Conform mărturiei prof.univ. emerit dr. ing. Nicolae P. Leonăchescu, inregistrată de autor la 18 martie 2019.

partid. Distrugerea hotarelor nu s-a mai efectuat iar stroeştenii l-au apărat tacit pe consăteanul lor [43].

În ceea ce priveşte activitatea întovărăşirii situația se schimbă, devenind mult mai grea, stroeştenii îşi iau obligația să dea pentru fondul de bază al întovărăşirii 10% din produsele rezultate pe terenurile ce le posedă iar însămânțările şi munca terenului să se facă individual [28]. Acest lucru s-a hotărât în adunarea generală din toamna anului 1962, cel mai probabil ca şi contra măsură la recomandarea Linei Ciobanu de a se lucra în comun terenul şi la constrângerile vremii. Stroeştenii propun şi acceptă să dea, acum, statului socialist „zeciuiala", pe care au eludat-o mai bine de 450 de ani, mânăstirii Bistrița!

Într-o dare de seamă [28] din anul 1963, datată doar cu anul fără a se specifica ziua şi luna, dar a cărei dată poate fi aproximată în a doua jumătate a lunii iunie deoarece „...praşila i-a a fost terminată, dar nu s-a putut combate până acum gândacul de colorado..." şi oile erau urcate la munte rămânând în sat un număr de 30 de miei care erau slăbiți şi nu se putea garanta deplasarea lor în siguranță, – se arată că întovărăşirea avea acum 164 de oi dintre care 93 oi cu lapte, 71 de oi sterpe şi 58 miei. De asemenea se arată că veniturile obținute obținute nu mai puteau acoperi cheltuielile păşunatului şi îngrijitului oilor membrilor întovărăşiți şi aceştia trebuie să achite acontul în bani şi mălaiul pentru ciobani[9].

În privința plantării pomilor fructiferi se arată că în Muşcel s-au plantat 80 de hectare iar pomii sunt bine îngrijiți, chiar arați, iar pe respectiva arătură s-a semănat dovleac şi fasole. Se are în plan pichetarea şi plantarea cu pomi fructiferi a unei suprafețe totale de 50 hectare în Valea Dadelor, Podişoare şi Obor precum şi a 20 de hectare la Muşcel.

O altă problemă este aceea a confecționării a 50 000 de cărămizi pentru construcția grajdurilor necesare G.A.C. – ului ce va lua ființă şi pentru aceasta fiecare familie trebuie să plătească câte 30 – 40 lei pe cap de gospodărie pentru achitarea costului manoperei. Această sarcină este dată de raionul de partid. De asemenea locuitorii trebuie să plătească arăturile făcute cu tractorul în toamna anului 1962. Întovărăşirea era deservită în privința mecanizării de S.M.T. Costeşti aflată la o distanță de cca. 75 km.

[9] Contravaloarea păşunatului, atât pe izlazul satului cât şi pe păşunea alpină din Muntele Jepi de Mijloc, era achită în bani şi într-o cantitate de mălai pentru hrana ciobanilor. Suma de bani şi cantitate de mălai se stabilea anual şi se încasa pentru fiecare cap de oaie „dată la cioban".

La 28 noiembrie 1965 se ține ultima adunare generală a Întovărăşirii „30 Decembrie – Drumul Belşugului" din Stroeşti – Argeş. În darea de seama [29] se specifică faptul că se face raportul pentru anii 1964 şi 1965 iar aceasta „va arăta munca depusă de comitetul de conducere al întov. Stroeşti pe anul 1964 şi 1965 îndrumat în permanență de organizația de partid pentru aplicarea în viață a hotărârilor adunărilor generale". Situația financiară se prezintă astfel: venituri 163093,51 lei; cheltuieli 131059,97 lei; sold 32033,54 lei din care s-a păstrat în casă suma de 170,61 lei. La 30 decembrie 1964 totalul soldului aflat la bancă era de 32816,93 lei. Din acesta pe parcursul anului 1965 s-a plătit către: consiliul agricol raional suma de 5044 lei contravalorea pomilor fructiferi; 26000 lei s-au depus în contul I.G.P. Piteşti pentru cumpărându-se fier beton pentru confecționarea unor bazine de prune. Unele socoteli nu concordă cu cifrele prezentate în darea de seamă, mai ales la plățile executate prin bancă şi pot fi puse pe seama comisioanelor bancare, însă în final se arată că „rezultă un sold de 204 lei şi 86% bani rămaşi în casă din care se mai fac unele plăți pe viitor, până la predarea gestiunii". Totodată se arată şi că mai există şi debitori care nu şi-au achitat datoriile, printre care şi G.A.C. Vâlsăneşti căreia i s-a predat 8000 kg de fân din toamna anului 1964 şi n-a efectuat plata, deşi au fost sesizați. Într-adevăr la 30 noiembrie 1964, preşedintele întovărăşirii Matei N. Constantin încheie un proces verbal de predare-primire, cu reprezentanții G. A.C. Vâlsăneşti: Ion C. Popa, preşedinte, Pavel Sonea, inginer agronom şi Ion V. Ban, brigadier zootehnic prin care întovărăşirea transferă către G.A.C. Vâlsăneşti următoarele efective de ovine: *oi mame 101 (una sută unu) capete din care 13 țigăi; berbeci 1 (unu) capete, din care țigăi 1; tineret ovin femel 5 (cinci) capete, din care 2 țigăi. Total ovine predate 107 (una sută şapte) capete. De asemenea se mai predă cantitatea de 8 (opt) tone fân, situat în 8 căi lângă saivan. Plata oilor şi a fânului se va face la prețurile care se vor stabili ulterior de către consiliul raional. Predarea s-a făcut în prezența tov. Păunescu Ştefan – preşedintele comitetului executiv al sfatului popular al comunei Stroeşti şi tov. Popa<zo>v Mihai -medic veterinar al Circumscripției Stroeşti.* [30]

2. Efectivul de animale şi plantația masivă de pomi fructiferi

În anul 1964 întovărăşirea avea un total de 253 oi din care 217 oi mari şi 36 noateni. Acestea au fost vândute: 106 oi la I.R.I.C.C. Curtea de Argeş; 9 oi la diferiți cetățeni din comună; 102 oi la C.A.P. Vîlsăneşti; 5 miei la

C.A.P. Vîlsăneşti; 31 miei la diferiți cetățeni din comună. Astfel sectorul zootehnic a fost desființat, motivarea desființării acestuia este dată de îmbătrânirea efectivului, lipsa suprafețelor pentru furajare şi lipsa nutrețului. În continuare se arată că suprafețele de teren ce au fost însămânțate de către întovărăşirea Stroeşti să fie cosite şi folosite de Sfatul Popular Stroeşti, întovărăşirea s-a orientat către pomicultură care aduce mai multe venituri şi mai puține cheltuieli.

Situația asupra pomiculturii se prezintă astfel: Comuna Stroeşti se compune din două sate Stroeşti şi Costeşti[10] care au un număr de 930 familii. S-a plantat o suprafață de 200 hectare în două trupuri: 150 ha în Muşcel (proprietari preponderent din Stroeşti) şi 50 de hectare în Dârjila (proprietari preponderent din Costeşti – Vâlsan şi Valea Muşcelului). În aceste două trupuri s-au plantat 19025 pomi din care: 1000 buc. păr parmen, 1850 meri crețeşti, 3050 meri ionatani (total meri 5900), 3800 pruni tuleu, 1000 pruni agen, 3475 pruni Anna Spath (anaşpet în document şi în limbajul popular!), 4759 pruni gras românesc (total pruni 13025), 100 gutui. Din cei 19025 pomi plantați 180 erau uscați şi trebuiau înlocuiți. În satul Stroeşti s-a plantat o suprafață de 75 hectare cu pomi diferiți dar se arată că după lucrarea de pichetare pe Valea Dadelor, „din diferite cauze" nespecificate s-a renunțat la efectuarea gropilor şi plantare. După estimarea făcută de Constantin Matei, preşedintele întovărăşirii, pe terenul stroeştenilor, raportat la suprafața acestuia, rezultă că ar fi plantați cca. 7500 de pomi fructiferi, majoritari pruni. El alocă tot stroeştenilor totalul de 180 de pomi uscați care trebuie înlocuiți deşi arată statistic că s-au uscat 1 pom pe hectarul de teren sau 1 pom la 100 de pomi plantați. Acesta arată în continuare că toate lucrările de înființare şi întreținere a plantației masive s-au făcut de către proprietarii de teren cu excepția lucrărilor specializate de: amenajarea unui drum cu utilaje motorizate specifice, formarea coroanei pomilor şi prescrierea tratamentelor executate de cei doi pomicultori plătiți de raion. Majoritatea pomilor au dat pe rod în primăvara anului 1965 iar fructele au fost culese de proprietarii de terenuri şi folosite tot de aceştia. Plata integrală a pomilor precum şi lucrările de construcție

[10] Eronat, comuna Stroeşti a avut în componență trei sate: Stroeşti, Costeşti – Vâlsan şi Valea Muşcelului. Este drept însă că Valea Muşcelului este un sat izolat, aflat în continuarea satului Costeşti – Vâlsan, în partea nord – vestică a acestuia şi între cele două nu se face o delimitare strictă, familiile fiind mixte, însă administrativ sunt două unități distincte chiar şi în prezent.

a drumului cu două podețe au fost achitate integral de către întovărăşire. În planul de măsuri ce urmează dării de seama sunt propuse zece măsuri ce țin strict de îngrijirea plantației. În anul 1961 erau 56 de stroeşteni care dețineau terenuri în plantația masivă din Muşcel, aceştia fiind urmaşii sau chiar cumpărătorii moşiei Costeşti de la 1912[11]: Sandu Gh. Vasile, Gurilă N. Gheorghe, Olărescu M.V. Ion, Lemnaru C. Ion, Retevoescu C. Aurelia, Udrea C. Gheorghe, Radu I. Gheorghe, Radu I. Constantin, Olărescu N. Ap. Alexandru, Olărescu N. N. Gheorghe, Olărescu Gh. V. Constantin, Ciolan I. B. Alexandru, Ciolan I. B. Dumitru, Topliceanu A. Valeriu, Ciolan N. B. Petre, Tucu T. Constantin, Georgescu I. Gheorghe, Teodorescu Horațiu, Teodorescu N. Ana, Donescu Fl. Traian, Zăvoianu Gh. Petre, Ciolcă Eleonora, Ionescu T. Gheorghe, Lemnaru N. Constantin, Peleş P. Petre, Cojocaru T. Dumitru, Baciu N. Constantin, Baciu C. Filofteia, Trufăşilă D. Nicolae, Onea I. Vasile, Bucura N. Constantin, Bucura I. N. Constantin, Beldie C. Alexandru, Căvescu N. Petre, Olărescu N. N. Gheorghe, Baciu N. N. Constantin – Hunu <poreclă adăugată cu stiloul>[12], Olărescu Alex. Ion, Sandu Ion, Hristea Gr. Gheorghe, Ciolan Gh. Petre, Trufăşilă I. Nicolae, Toteanu Gh. Ion, Uța C. Nicolae, Trufăşilă Gh. Gheorghe, Olărescu I. Ap. Gheorghe, Olărescu N. Ap. Aurel, Ionescu N. T. Dumitru, Peleş N. N. Petre, Ionescu C. Ion, Hogioiu M. Gheorghe, Cruceru I. Gheorghe, Cîrstea P. Ion, Ceauşescu Gheorghe, Sandu Gh. Ion, Baciu Gh. Maria, Ionescu N. Ion [31].

3. Povarna

La acest moment întovărăşirea avea în proprietate o povarnă care adusese venituri de 6677,68 lei proveniți din vânzarea dijmei[13] (probabil 10%) de țuică luată de la locuitori pentru procesarea borhotului şi un circular care aducea un venit de 17343 lei provenit din taxele ce se încasau de la locuitori pentru procesarea materialului lemnos.

---

[11] Moşia Costeşti (Muşcelul Costeştilor), în suprafață de 150 hectare, a fost cumpărată de 25 de stroeşteni, împreună cu Constantin Costescu, în anul 1912, de la Niță Folescu, pentru suma de 240 000 lei [16].

[12] Pentru a nu crea confuzii între diferite persoane, în documente se adăugau la nume şi poreclele. Se observă ca mai sus este trecut Baciu N. Constantin iar funcționarul a scris cu stiloul Hunu după care a tăiat dându-şi seama că nu este cel în cauză. Documentul este redactat la maşina de scris.

[13] Uium – cantitate din marfa produsă care se ia în contul procesării reprezentând min. 10% din produsul finit.

Începând cu anul 1951 s-a impus autorizarea cazanelor de fabricat țuică, ocazie cu care s-a întocmit o schiță a instalației şi un proces verbal [32]. În luna august 1953 o comisie a Sfatului Popular al Comunei Stroeşti a verificat toate aceste instalații şi în cazul în care nu erau autorizate sau erau utilizate fără acordul Sfatului Popular Comunal şi al reprezentanților Intreprinderii Industriale de Vinuri şi Produse Alcoolice trebuiau confiscate. De fapt scopul acestei acțiuni era inventarierea tuturor instalațiilor, sigilarea lor şi în final confiscarea acestora.

La 17 octombrie 1958 sergentul major de Miliție Purcoi Ion, şeful Postului de Miliție Stroeşti, vrea să confişte, în prezența trei martori Lemnaru Ion, Olărescu Petre şi Olărescu Constantin cazanul de țuică al lui Nicolae I. Toteanu, în capacitatea totală de 150 litri şi capacitate de fierbere de 120 litri cu răcitorul şi bota aferentă, autorizat cu nr. 147/1951, pe motivul că a procesat ilegal, prin ruperea sigiliului, o cantitate de 100 litri borhot de prune. Proprietarul se opune confiscării şi toată instalația inclusiv un hârdău cu o cantitate de 50 litri borhot de prune i se lasă în custodie până la judecarea procesului [33]. Acesta a fost semnalul pentru stroeşteni că urmau să vină vremuri şi mai grele, mai ales că Nicolae I. Toteanu era socrul lui Arghir Uța, preşedintele întovărăşirii.

Cei care nu-şi permiteau sustinerea unui proces, din cauza grijii pentru familia lor, în special pentru copiii care erau la studii (liceu sau facultate) ori tineri absolvenți abia încadrați în câmpul muncii, au înțeles că pentru a nu a avea probleme trebuie să doneze întovărăşirii instalațiile de fabricat țuica. Aceştia au fost: Ana I. Retevoescu şi Gheorghe T. Ionescu.

Ana I. Retevoescu era văduva lui Ion Gh. Retevoescu, comerciant şi fost primar în perioada interbelică, care a organizat şi impulsionat un program edilitar excepțional pentru satul Stroeşti. În noile condiții social-politice exista riscul să fie declarată duşman al poporului cu toate consecințele care decurgeau din această etichetă. Ea depune, la 9 iunie 1959, o declarație prin care donează întovărăşirii instalația de făcut țuică formată dintr-un cazan cu capacitatea de 160 litri, răcitor, trei țevi şi botă. Actul este înregistrat la 15 iunie iar la 19 iunie 1959 se ia în primire instalația, de către comitetul întovărăşiei format din preşedintele Uța Arghir şi secretarul Dumitru Cojocaru, prilej cu care se constată că la capacul acestuia există o gaură care necesită o lucrare de reparație [34].

Gheorghe T. Ionescu (30 noiembrie 1888, Stroeşti – 6 aprilie 1971, Stroeşti) a fost învățător (1910 – 1947) şi revizor şcolar al județului Argeş

(1926 – 1928), director al Şcolii din Stroeşti – Argeş (1926 – 1946) şi un bun organizator edilitar, membru al Partidului Poporului condus de generalul Averescu. După venirea comuniştilor la putere a fost anchetat, pus sub observaţie, i s-a confiscat biblioteca şi i s-au anulat gradele didactice şi nu a mai primit pensia timp de şapte ani (1950 – 1957). Intreaga sa familie a avut de suferit [10]. În acest context la 3 septembrie 1959 face o cerere în care arată că se înscrie în întovărăşie şi cu cazanul de fabricat ţuică, alambic plus cilindru şi botă, ca urmare a înscrierii anterioare cu tot pământul ce-l posedă[14]. Cererea este înregistrată în aceeaşi zi, la nr. 27, şi tot atunci se întocmeşte procesul verbal de luare în primire semnat de preşedintele Ion Ciuvică, secretarul Dumitru Cojocaru şi membri I. Trufăşilă şi Constantin Matei. În acesta se specifică faptul că se vor face demersurile pentru ca întovărăşirea să obţină autorizaţia necesară punerii în funcţiune a instalaţiei şi pentru transcrierea proprietăţii de pe numele donatorului pe numele întovărăşirii inclusiv suportarea taxelor aferente. Instalaţia avea un alambic în capacitate totală de 200 de litri şi în capacitate de fierbere de 160 litri, un răcitor cilindric în diametru de 800 mm şi înălţime de 1,3 m confecţionat din lemn şi două ţevi, una de legătură şi serpentina care nu a mai funcţionat din anul 1949 şi avea autorizaţia de funcţionare nr. 148/1951 [35]. Tot în 3 septembrie 1959, tot cu nr. 27, se înaintează prin „Tov. Nicolae Ştefănescu" care duce personal actele la Domneşti, cererea lui Gh.T. Ionescu de donaţie, schiţa instalaţiei şi procesul verbal de luare în posesie şi se cer „toate instrucţiunile necesare şi concrete" pentru autorizare. Graba era mare, se apropia toamna şi trebuia procesat borhotul pentru fabricarea ţuicii!

Intreprinderea Vinalcool Piteşti, secţia Domneşti, emite instrucţiunile la 5 septembrie 1959, acestea se primesc la 6 septembrie 1959 de către secretarul întovărăşirii Dumitru Cojocaru iar la 12 septebrie 1959 se înaintează documentele necesare autorizării, făcându-se menţiunea că responsabilul numit de consiliul de conducere este Anton N. Baciu, şi rugând autorizarea şi efectuarea instructajului pentru noul responsabil. Totodată se înaintau şi actele pentru întovărăşirea din satul Costeşti Vâlsan, unde Elisaveta Cojocaru din Domneşti, fosta soţie a defunctului Petre Andrei, donase un cazan [36] – probabil altă victimă a sistemului!

[14] Într-adevăr, în acelaşi an învăţătorul Gh. T. Ionescu s-a înscris cu toată suprafaţa de teren în întovărăşire inclusiv pământul de zestre al soţiei sale aflat în comuna Jupâneşti jud. Muscel.

Autorizarea se obține iar la 30 iulie 1960, după terminarea sezonului de fabricarea țuicii, Cojocaru M. delegatul Vinalcool Piteşti şi Vlad Ion delegatul Sfatului Popular al Comunei Stroeşti, procedează la sigilarea cazanului de țuică până la următorul sezon. Sigiliul a fost aplicat pe gura cazanului şi capac şi are nr. 22. Desigilarea acestuia se va face în urma cererii producătorului adresată Sfatului Popular, cu aprobarea Vinalcool Piteşti [37].

4. Circularul

La 18 decembrie 1962 Vasile Gh. Olărescu vinde întovărăşirii „un electromotor de circa 18 cai putere, cu următoarele piese: electromotorul propriu-zis în valoare de 2400 lei, un circular, accesorii şi postament în valoare de 1000 lei, una curea textilă de 10 m.l. în valoare de 300 lei, trei pânze de circular în valoare de 300 lei, total valoarea obiectelelor este de 4000 lei (patru mii), sumă pe care eu vânzătorul declar că am primit-o în întregime de la întovărăşirea Agrozootehnică „Drumul Belşugului" prin delegatul său Constantin T. Bratu" [38]. Vânzarea s-a făcut cu clauza „văzut şi plăcut" iar întovărăşirea intră în posesia bunurilor şi pune circularul în funcțiune. Acesta prelucra contra cost materialul lemnos adus de stroeşteni. La 3 martie 1964 se angajează pe bază de contract de muncă Constantin Gh. Ciureanu şi Radu I. Gheorghe ca muncitori. Constantin Gh. Ciureanu avea ca obligații întreținerea circularului şi anexelor acestora, tăierea materialul lemnos pentru cetățeni precum şi încasarea sumelor de bani reprezentând contravaloarea debitării; se obliga la efectuarea unui lucru de bună calitate şi la respectarea normelor de protecția muncii. Radu I. Gheorghe, electrician, avea în sarcină supravegherea şi întreținerea instalației electrice a circularului. Contractul este semnat doar de către Constantin Gh. Ciureanu şi de Constantin Matei şi Arghir Uța din partea întovărăşirii.

Prețul la care se debitau buştenii era de 80 de lei pe metru cub de buştean, valorile finale, în lei, se rotunjeau în plus sau în minus, astfel să rezulte o sumă rotundă fără zecimale. La 23 mai 1967, întovărăşirea, reprezentată prin Ion Rogozea preşedinte şi Arghir Uța secretar, închiriază Cooperativei Stroeşti, reprezentată prin Alexandru C. Beldie în calitate de preşedinte şi Olaru Gheorghe contabil, un motor trifazic cu circular contra sumei lunare de 400 (patru sute) lei pentru perioada 1 iunie – 1 septembrie 1967. Acoperirea cheltuielilor de întreținere a inventarului

cade în sarcina Cooperativei, valoarea chiriei se va plăti în contul bancar al întovărăşirii. Închirierea este girată de Sfatul Popular al Comunei Stroeşti, reprezentat prin preşedintele Păunescu Ştefan şi Matei Constantin secretarul Organizației de Bază P.C.R. Stroeşti. Aceştia pun în vedere ca „tot materialul ce se va tăia la acest circular va fi trecut spre manopera secției de tâmplărie din cadrul Coop<erativei> şi nu pentru a fi comercializat, deasemeni prelucrarea materialului la circular să fie prelucrat pe bază de bon [39]".

5. Lichidarea

Observăm că treptat toate bunurile întovărăşirii sunt trecute în folosința altor entități ale statului comunist. Darea de seamă din 1965, ultima făcută de Întovărăşirea Agrozootehnică „30 Decembrie – Drumul Belşugului" din Stroeşti – Argeş, este un document foarte important. Din ea aflăm, chiar dacă nu scrie negru pe alb, că pe durata anilor 1964 respectiv 1965, consiliul de conducere al întovărăşirii a făcut tot posibilul să lichideze „averea" obştească: efectivul de oi a fost vândut cu argumentația că aveau venituri mici şi cheltuieli mari, dar dacă verificăm cifrele la venituri observăm că oile aduceau cel mai mare venit iar cheltuielile (deşi susceptibile de umflare) sunt amortizate; s-a terminat plantarea pomilor fructiferi şi s-a achitat contravaloarea lor; s-a cumpărat fierul beton pentru construcția unor bazine de fructe atât pentru Stroeşti cât şi Costeşti Vâlsan, achitându-se integral din banii stroeştenilor!; etc. Coroborat cu procesul verbal [40] întocmit la acea dată, cu prezența în sală a lui Petre Stănescu, deputat în Sfatul Popular Raional Curtea de Argeş, cu propunerile diverşilor membri de comasare a celor două întovărăşiri (Stroeşti şi Costeşti), cu planul de măsuri referitor doar la îngrijirea plantației de pomi fructiferi fără nici măcar o măsură organizatorică, rezultă că membri consiliului de conducere, ai comisiei de revizie şi unii întovărăşiți ştiau că urmează să se petreacă schimbări. Ceea ce nu ştiau este, probabil, cum se va continua activitatea: vor fi alipiți C.A.P Vâlsăneşti sau lăsați necolectivizați?

Totodată există, în arhivă şi o dare de seamă [41] a Organizației de bază P.C.R. a satului Stroeşti – Argeş, dactilografiată pe 11 pagini A4, terminată brusc (lipsă document) care arată realizările avute de la 15 noiembrie 1964 până la <loc alb în original> noiembrie 1965 (de la alegeri până şi până în prezent). În aceasta, aleşii locali ai Partidului Comunist Romîn, îşi atribuie şi însuşesc toate realizările întovărăşirii începând cu anul 1957.

Documentul este incomplet, este evidentă lipsa paginilor următoare deoarece pe ultimele două rânduri se arată că „ ...<unii membri de partid>....n-au înțeles nici până în momentul de față să-şi plătească toate impozitele la zi, aşa ca exemple negative după cum urmează mai jos ce au rămas restanțieri la diferite impozite". Nu cunoaştem persoanele alese în conducerea Biroul Organizației de Bază P.C.R în 1964 dar unele nume ies în evidență în această dare de seamă: Arghir Uța, Lucreția Cioboată, Matei Constantin, Alexandrina Galatioiu, Constantina Voicu, Alexandru C. Beldie, Maria Udrea, Constantin Galatioiu, Ion Ciuvică, Nicolae Onea, Stelian Olărescu, Stelian Sorescu, Ion I. Deaconu, Ion I. Tudor, Alexandru Gh. Hristea, Petre C. Deaconu, Traian C. Toteanu, Iancu C. Aurel, Elena P. Zăvoianu, Eugenia V. Ghilencea, Elena Hristea, Elisabeta Florescu, Maria I. Olărescu. Unii dintre aceştia au răspuns de executarea sarcinilor primite iar alții au fost coordonatori şi personal care ducea muncă de lămurire. Observăm că în această listă de nume sunt persoane implicate în conducerea întovărăşirii, aşadar aveau cunoştință de schimbările care urmau să vină. Documentul acesta este important din două motive: primul la pagina 6 se arată că *s-a dus muncă de lămurire pentru înființarea stânei cooperatiste care a funcționat mulțumitor, unde s-a putut obține cantitatea de 2,900 Kg brânză de burduf şi 0,400 kg brânză urdă* <pe cap de oaie mulgătoare> *şi s-a achitat contractul cu I.C.I.L. Curtea de Argeş 100%";* al doilea este că organizația de bază a P.C.R. Stroeşti „*a dus o muncă susținută prin membrii ei în rândul crescătorilor de animale din acest sat arătându-le avantajele pe care le acordă statul prin sistemul de contractare la animale precum şi la produsele agricole vegetale, astfel toți cetățenii şi-au contractat întreg efectivul de tineret bovin mascul şi un număr destul de mare de porci făcând prin aceasta ca planul să fie realizat 100% pe anul 1965 şi chiar depăşit.*

Aceste două mențiuni sunt deosebit de importante în contextul demersului nostru deoarece prefigurează etapa următoare 1965 – 1990 în evoluția satului Stroeşti – Argeş: se înființează cooperația care se va ocupa şi de păşunatul oilor, într-un sistem similar cu cel din întovărăşire, fiecare proprietar având obligația să plătească o sumă în bani şi o cantitate de mălai pentru fiecare oaie care urcă la munte, primind în schimb produse în diferite sortimente de brânză pe cap de oaie mulgătoare – aparte de asta există obligativitatea achitării unui cantități de lapte şi/sau brânză şi lână către stat prin I.C.I.L. pe baza unui contract impus în funcție de numărul oilor (total pentru lână respectiv mulgătoare pentru lapte sau

brânză); fiecarei familii i s-a impus o cotizație în natură – animale şi produse agricole – animalele erau colectate de stat prin sistemul contractării, proprietarul nu avea voie să vândă animalele decât după ce îşi achita „contractul" către stat, stabilit pentru un an de zile, de cele mai multe ori prețurile oferite de stat erau derizorii comparativ cu cele de pe piața liberă, mulți stroeşteni apelau la diverse tertipuri la momentul în care se colectau cotele: îmbătau porcii să pară morți; tundeau oile mai mici şi predau la stat această lână, având obligația a preda un număr de „lâni de oaie" în funcție de câte oi dispuneau; dădeau pierdute vitele sau raportau că au murit; etc. Exista, de asemenea şi un plan pentru predarea către stat a ouălor, găinilor şi alte păsări precum şi a produselor agricole. În fiecare an se făcea recensământul agricol şi pe baza acestuia fiecare familie trebuia să contribuie cu o cotă parte, această cotă parte a fost de 10% inițial, dar în perioada anilor `80 valoarea ei a crescut pe fondul penuriei generată de ambiția de a achita datoria publică a țării. Uneori cotele erau stabilite aleatoriu de comisiile locale, înregistrându-se abuzuri sau scutiri [44].

În anul 1968, odată cu înfăptuirea noii reforme administrative, comuna Stroeşti este desființată iar satele din componența sa Stroeşti, Costeşti – Vâlsan şi Valea Muscelului devin parte a comunei Muşăteşti cu sediu administrativ la Vâlsăneşti. De această mega-comună, cu o suprafață de 97 de kilometri pătrați, aparțin zece sate şi funcționează şi în prezent, cu o populație totală de 3240 locuitori din care 916 (28,27 %) în satul Stroeşti – Argeş conform datelor recesământului din anul 2021. Se observă accentuatul declin demografic raportat la suprafața administrativă mare. Ca urmare a acestei măsuri instituțiile satului au fost desființate, locuitorii depinzând de centrul administrativ de la Vâlsăneşti. În acest context satul intră într-un con de umbră fiind ținta ostracizărilor provenite din rezistența sa la ideologia comunistă. Au fost salvate pentru încă cincizeci de ani relațiile inter-umane şi valorile tradiționale ale satului cu prețul distrugerii instituțiilor satului şi a marginalizării acestuia în contextul socio – politic al vremii, efecte care se văd şi în prezent în mentalitățile autorităților locale şi județene.

Concluzii

Cunoaşterea calității şi productivității terenului conduce la o concluzie interesantă privitoare la Întovărăşirea agrozootehnică „30 Decembrie – Drumul Belşugului" din Stroeşti, deoarece stroeştenii au

înființat întovărăşirea pe cel mai slab productiv teren aflat pe raza satului. Întovărăşirea agrozootehnică „30 Decembrie – Drumul Belşugului" din Stroeşti, a luată ființă ca răspuns al locuitorilor la presiunile autorităților bolşevice ale timpului. Inițial stroeştenii au practicat o formă de asociere în care, 28 de familii, au pus în comun 1,79% (8,12) din totalul de teren agricol disponibil pe raza satului (452 ha) şi 43 de oi. În anul 1958 se alătură încă 12 familii iar suprafața de teren creşte la 1,9% (8,68 ha) din total. Din ce în ce mai constrânşi şi condiționați, pe de o parte, dar şi atraşi de avantajul financiar de a nu plăti cheltuielile, destul de consistente, pentru păşunatul şi administrarea oilor din primăvară până la sfârşitul toamnei, precum şi de acela al plantării de pomi fructiferi pentru care nu plăteau achiziția ci prestau doar munca necesară, în anii 1959 şi 1960, se constată o înscriere masivă, cu suprafețe mici sau neproductive de teren. La finalul anului 1960 erau 323 de familii înscrise care au pus la comun 262 ha reprezentând 57,9% din suprafața totală disponibilă, numărul ovinelor creşte la 62. În ultima parte a anul 1960 şi în decursul anului 1961 de fac presiuni asupra membrilor întovărăşirii ca să se înscrie cu toată suprafața disponibilă, lucru care se întâmplă iar la 31 decembrie 1962 sunt 383 de membri care au pus la comun 482,44 hectare rămânând doar 10 hectare în afara întovărăşirii, numărul ovinelor deținute la comun este 164. Este şi perioada în care se continuă plantarea pomilor fructiferi atât la Muscelul Costeştilor cât şi pe raza satului în Podişoare, Obor şi Valea Dadelor. Se observă că şi cifrele diferă neexistând cooerență între datele raportate anual (suprafața totală disponibilă este ori 452 ori 492,44 ha; numărul familiilor înscrise variază şi el: la sfârşitul anului 1960 erau 323 iar la sfârşitul anului 1961 se raportează 313 – ori după intrarea în întovărăşie nu exista cale de ieşire, nefiind înregistrată nici o cerere de retragere. Aceste diferențe le punem pe seama raportării în funcție de context, a muncii de lămurire duse de organele întovărăşirii, precum şi pe baza promisiunii stroeştenilor de înscriere şi apoi de răzgândire a acestora – tergiversarea a fost una din tacticile istorice aplicate de ei). Din acest moment, finalul anului 1962, încep cu adevărat dificultățile: majoritatea familiilor înscrise cu aproape totalul suprafeței de teren sunt obligate să muncească în comun terenul, lucru pe care nu l-au făcut până la acea dată şi pe care nu l-au acceptat nici ulterior preferând munca individuală iar din produsele recoltate să dea întovărăşirii 10% – stroeştenii sunt obligați acum să dea zeciuiala din toate produsele lor, fapt pe care l-au refuzat şi ocolit mai bine de patru sute cincizeci de ani cât au

fost pendinte de Mânăstirea Bistrița; trebuie să plătească pentru păşunatul şi îngrijirea oilor; trebuiau să contribuie cu muncă şi bani pentru confecționarea cărămizilor necesare construcției grajdurilor G.A.C. ş.a. Această stare de fapt nu convenea nici lor dar nici autorităților comuniste care arătau că satul nu mai este fruntaş pe raion şi că lasă de dorit forma lor de asociere în contextul în care la 11 decembrie 1960, satele din jur erau colectivizate în proporții ridicate: Mălureni 95%; Nucşoara 81%; Zărneşti 72%; Sălătrucu 71%; Vîlcele 68 %; Cepari 66%. În comuna Stroeşti, prin cele două întovărăşiri (Stroeşti şi Costeşti – Vâlsan) procentul de cooperativizare era doar 40 %. Începând cu anul 1964 devine din ce în ce mai vizibil faptul că stroeştenii nu mai pot continua în acelaşi mod activitatea în întovărăşire (lucrând terenul individual, figurând doar în acte cu acesta în întovărăşire), presiunile se amplifică şi în contextul colectivizării satelor învecinate. Ca atare încep vinderea activelor de ovine, a fânului şi încercând lichidarea contului la bancă astfel încât bilanțul să fie aproape de zero, în darea de seamă din decembrie 1965 sunt redate toate aceste acțiuni, nespecificându-se clar, desființarea întovărăşirii dar se observă faptul că activitatea ei este mult redusă limitându-se la îngrijirea plantației masive de pomi fructiferi din Muscel, iar celealte active precum circularul sunt date, ulterior, în chirie cooperației. Ceea ce nu ştiau la acel moment stroeştenii era deznodământul privitor la colectivizarea satului: vor fi alipiți C.A.P.-ului din Vâlsăneşti ori nu? Neplata de către G.A.C. Vâlsăneşti, a oilor şi a fânului vândute în 1964 de către întovărăşire, arata intenția cumpărătorilor de integrare a activității întovărăşirii în structura acestuia. Treptat toate activele întovărăşirii, cifrate la 15 ianuarie 1965, la suma de 63956 lei şi 35 bani[15], sunt preluate de cooperație iar satul este supus regimului cotelor până în anul 1989, rămânând necolectivizat şi fiind supus presiunilor [13] pentru a intra în colectiv la începutul anilor `80 şi amenințat cu demolarea [14] la sfârşitul anilor `80 ai secolului XX.

Lista abrevierilor:

SCSA – Societatea Cultural – Ştiințifică „Stroeşti – Argeş".

MAT – Monopolul Alcoolului şi Tutunului gestionat de Ministerul Alimentației şi Turismului – care avea în subordine unitățile de producție, vânzare şi servire

[15] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1965. Inventar încheiat la data de 15 ianuarie 1965.

a alimentelor şi băuturilor, abrevierea se referă mai ales la unitățile publice care produceau şi comercializau băuturile alcoolice.

CAP – Cooperativă Agricolă de Producție

GAC – Gospodărie Agricolă Colectivă

Bibliografie:

[1] BELDIE, Al. C., 1984. Rarități şi endemisme floristice în județul Argeş. Comunicare la A 13 – a Sesiune Științifică de Vară a Societății Cultural – Științifice „Stroeşti – Argeş", 28 iulie. În Dare de Seamă, Proces Verbal nr. 13, 28 – 29 iulie 1984, pp. 4 şi 5.

[2] LEONĂCHESCU – NĂNDRAŞU, N., 1981. Stroeşti – Argeş. Documente şi mărturii. Vol. al II-lea. Editura SCRISUL ROMÂNESC. Craiova.

[3] LEONĂCHESCU – NĂNDRAŞU, N., 1971. Stroeşti – Argeş. Documente şi mărturii. Vol. I (1520 – 1933). Editura LITERA, Bucureşti.

[4] LEONĂCHESCU – NĂNDRAŞU, N., 2000. Stroeşti – Argeş. Documente şi mărturii. Vol. al III-lea. Casa de Editură şi Librărie „Nicolae Bălcesu", Bucureşti.

[5] LEONĂCHESCU, N. P. , IONESCU, G.D., 2003. Unelte de piatră neolitice aflate în bazinul râului Vâlsan, la Stroeşti – Argeş. În ARGESIS, Studii şi comunicări, Seria Istorie, Vol. XII, p. 55 – 58Muzeul Județean Argeş, Piteşti.

[6] LEONĂCHESCU, N. P., 1995. Aplicarea legii rurale din 1864 în Stroeşti – Argeş. În ARGESSIS, Studii şi comunicări, Seria Istorie, Vol. VII., pp. 107 – 117, Muzeul Județean Argeş, Piteşti.

[7] LEONĂCHESCU, N. P., 1999. Lichidarea „Treimii proprietății" din Stroeşti – Argeş. În ARGESSIS, Studii şi comunicări, Seria Istorie, Vol. VIII, pp. 213 – 235, Muzeul Județean Argeş, Piteşti.

[8] LEONĂCHESCU, N. P., 2001. Stroeşti-Argeş, cinci secole de existență documentară. În ARGESSIS, Seria Istorie, X, p. 467 – 495, Muzeul Județean Argeş, Piteşti.

[9] NANIA, I., 2000. Legăturile stroeştenilor cu zona istorică Vlaşca oglindite în grai. În Stroeştenii, nr. 5, pp. 2 – 3, Societatea Cultural Ştiințifică „Stroeşti -Argeş".

[10] NĂNDRAŞU, N., 2007. Personalități din Stroeşti – Argeş. Vol. I. Editura AGIR, Bucureşti.

[11] OLĂRESCU, A. M., 2012. Spațiul rural construit. Argeş şi Muscel. Editura Universității Transilvania din Braşov.

[12] OLĂRESCU, A. M., 2014. La Masa de Pământ. Întâlniri cu Nicolae P. Leonăchescu. Editura Lux Libris, Braşov.

[13] OLĂRESCU, A. M., 2021. Eroii din Stroeşti – Argeş şi evoluția familiilor lor

timp de un secol: 1918 – 2018. În Studii şi Comunicări/DIS, Vol. XIV, pp. 147 –168, Comitetul Român de Istoria şi Filosofia Științei şi Tehnicii al Academiei Române, Editura Mega, Cluj – Napoca.

[14] OLĂRESCU, A. M., 2023. Elemente identitare ale satului românesc: materialele şi tehnicile de construcție. În Studii şi Comunicări/DIS, Vol. XVI, pp. 301 – 409, Comitetul Român de Istoria şi Filosofia Științei şi Tehnicii al Academiei Române, Editura Mega, Cluj – Napoca.

[15] OLĂRESCU, A. M., 2025. Stroeşti – Argeş. Documente şi mărturii. Vol. al IV-lea, mss. 130 pp.

[16] OLĂRESCU, A. M., 2026 . Istoria Moşiei Stroeşti – Argeş. Prezentare la cea de a 54 – a Sesiune Ştiințifică Națională " Stroeşti – Argeş", Societatea Cultural – Ştiințifică „Stroeşti – Argeş", Stroeşti – Argeş, 26 iulie 2026.

[17] OLĂRESCU, A. M., 2026. Istoria Moşiei Stroeşti – Argeş. Scrieri despre lumea rurală românească. Manuscris, 321 pp.

[18] SACERDOȚEANU, A., 1974. Toponimie şi onomastică pe Valea Vâlsanului, îndeosebi la Stroeşti – Argeş. Comunicare la A 3 – a Sesiune Științifică de Vară a Societății Cultural – Științifice „Stroeşti – Argeş", 28 iulie. În Dare de Seamă, Proces Verbal nr. 3, 27 – 28 iulie 1974, pp. 5.

[19] TURCU, GH. L., 1960. Sfagnetul de la Lacul cu Ochiu (reg. Argeş). în Comunicările Academiei Republicii Populare Române, Tomul XI, nr. 6 pp. 665 – 673, Editura Academiei Române.

[20] TURCU, GH. L., 1968. Nardetele din zona deluroasă dintre Argeş şi Râul Doamnei. În Lucrări ştiințifice, Seria A, Agronomie, IX, Institutul Agronomic „Nicolae Bălcescu", Editura Agrosilvică, p. 332.

Surse arhivistice:

[21] Arhiva SCSSA, Fond întovărăşire. Anul 1958. Registrul de corespondență pe anul 1958 şi 1959.

[22] Arhiva SCSSA, Fond întovărăşire. Anul 1959. Dosar adeverințe.

[23] Arhiva SCSSA, Fond întovărăşire. Anul 1959. Dosar cereri.

[24] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1960. Dare de seamă

[25] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1961. Proces verbal 19 mai 1961.

[26] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1962. Dare de seamă (tipizat)

[27] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1960. Contract de arendare 21 aprilie 1960

[28] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1963. Dare de seamă.

[29] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Dare de seamă 28 noiembrie 1965.

[30] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Proces verbal 30 noiembrie 1964.

[31] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Tabel cu locuitorii din comuna Stroeşti, care posedă terenuri în plantația masivă din „Muscel", 1961.

[32] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Secția MAT. Proces verbal 1951.
[33] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Secția MAT. Proces verbal 26 august 1953.
[34] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Secția MAT. Cerere Ana I. Retevoescu, 9 iunie 1959. Proces verbal 19 iunie 1959.
[35] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Secția MAT. Cerere Gheoghe T. Ionescu, 3 septembrie 1959. Proces verbal 3 septembrie 1959
[36] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Secția MAT.1959.
[37] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Secția MAT.1959.
[38] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Dosar Circular 1962.
[39] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Dosar Circular 1967.
[40] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1965. Proces verbal, 28 noiembrie 1965.
[41] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1965. Dare de seamă a organizației de bază P.C.R. Stroeşti – Argeş.
[42] Arhiva SCSSA. Fond întovărăşire. Anul 1965. Inventar încheiat la data de 15 ianuarie 1965.

Mărturii:
[43] Nicolae P. Leonăchescu, prof. univ. dr. ing., – 18 martie 2019.
[44] Marian A. Olărescu, electrician, – 5 iulie 2023; 27 septembrie 2025, 3 octombrie 2025.
[45] Maria – Tincuța Retevoescu, învățătoare – martie 2008.

Surse internet:
[46] Găvan, A., 2024. Aspretele trăieşte – Conservarea aspretelui şi salvarea sa de la dispariție. Proiect al Fundației Alex Găvan. Web site: https://aspreteletraieste.ro/, accesat la data de 29.08.2024.
[47] ***, 2013. Catalogul habitatelor, speciilor şi siturilor Natura 2000 în România. Ministerul Mediului şi Schimbărilor Climatice – Direcția Generală Protecția Naturii, web site: https://infonatura2000.cndd.ro/documents/Catalog_Infonatura2000.pdf, accesat la data de 29.08.2024.

SEMNAL EDITORIAL, RECENZII